

Laudatio Szigeti Péter 65. születésnapja alkalmából

Szigeti Péter – kollégánk, barátunk és egykori főnökünk – 65 éves lett. Természetesen nem nagyon látszik rajta. Fiatalos és könnyed, mint mindig, szellemileg friss, esze eleven. Az elmúlt években csupán annyi változást láttunk rajta, hogy okossága most már igazi bölcsességgel is párosul, amennyiben tudását immár a tapasztalat nyugalmával használja. Arisztotelésszel szólva – aki szerint a bölcsesség a tudomány legtökéletesebb formája – igazi tudós lett. Köszöntjük őt itt, de úgy, hogy elmondjuk róla másoknak is, milyen előzmények után lett igazi tudós.

Tudományos és egyetemi oktatói pályája csaknem négy évtizedre tekint vissza. Pályája kezdetétől – állam- és jogtudományi diplomájának (1978), bölcsészettudományi oklevelének (1981), majd kandidátusi fokozatának (1989) megszerzése óta – mostanáig tíz tudományos könyvet írt. Az elsőt 1991-ben, a sorban utolsót pedig 2011-ben jelentette meg, s biztosak lehetünk abban, hogy a tizediket követi majd a tizenegyedik, azt pedig továbbiak.

Pályája egyenes ívű: 1997-ben habilitált, 1999-ben, illetőleg 2003-ban kapott egyetemi tanári kinevezést, 2002-ben pedig az állam- és jogtudomány akadémiai doktora lett. Egyetemi hallgatók generációnak tanított jogbölcseletet, államelméletet, politikatudományt és alkotmányjogi ismereteket.

Tevékenysége főleg négy intézményhez kötődött, illetőleg kötődik: az Eötvös Loránd Tudományegyetemhez, s annak részben a jogi, részben a bölcsészettudományi karához (1978–1991, 1990, ill. 1992–1996), az MTA Politikatudományi Intézetéhez, illetve annak elődjéhez, ahol tudományos munkatárs, főmunkatárs és tanácsadó volt (1985–1988, 1991–2014), a Rendőrtisztviselői Főiskolához és utódintézményéhez (ahol tanszékvezető, majd egyetemi tanár volt; 1996–2002, 2002–2014), a legbensőségesebben és legtartósabban pedig, immár 18 éve folyamatosan, a győri Széchenyi István Egyetemhez. Itt a jogi kar alapító tagjaként már az ún. ELTE ÁJK – SZIF Oktatási Intézetében (1998-tól), majd az abból megszerveződött Jog- és Gazdaságtudományi Karon, későbbi és jelenlegi elnevezése szerint Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karon tevékenykedett mint egyetemi professzor (2003-tól), a kar tudományos és általános igazgatóhelyettese (2003–2007), Jogelméleti Tanszékének vezetője (2001–2016) jelenleg pedig mint az Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola vezetője (2014-től).

Mindezek mellett részt vett számos szakmai és közéleti szervezet munkájában: a Magyar Politikatudományi Társaságban és a Condorcet Körben mint azok alapító tagja, valamint az MTA Politikatudományi Bizottságában. Szerkesztette a győri *Leviatánt*, s ma is szerkeszti a budapesti *Eszmélet* című folyóiratot. Szakmai munkája mellett 2006 és 2010 között az Országos Választási Bizottság elnöke volt, mely közjogi tisztség volt ugyan, de ő ennek tapasztalatait is hasznosította tudományos munkájában.

Élénk és szerteágazó kutatói munkája több tudományágra is kiterjedt: a politológiára, a jogbölcseletre, az államelméletre, a filozófiára, sőt a magyar alkotmányjogra is. Első monográfiája a *szervezett kapitalizmus és a jóléti állam* fejlődéstörténetét tekintette át. Sokat foglalkozott a francia politika- és jogtudomány egyes kérdéseivel is, s pályája során több kutatást végzett francia nyelvterületen. Például Párizsban az *Institut d'Études Politiques*-ben (1983) és a *Centre d'Études Prospectives et d'Informations Internationales*-ben (1988). E kutatásainak eredményeként publikált írásai elsősorban a *pluralista demokrácia* és a *konstitucionalizmus* irodalmát gazdagították. 1991-ben, ugyancsak Párizsban a jogállamiság problémájának francia nyelvű irodalmát tanulmányozta, 2004 nyarán pedig, *chercheur libre*-ként (szabad kutatóként), a globalizáció szakirodalmát tanulmányozta a francia Rivéra legszebb városában, a *globális kapitalizmust* elemző könyvéhez gyűjtve anyagot.

A francia konstitucionalizmus mellett Szigeti Péter a *jogállamiság* elismert szakértője. Már az 1990-es években nagy figyelmet fordított a magyarországi alkotmányos folyamatokra, ideértve az alkotmánybírószági döntések elemzését is. Számos írása az alkotmányos jogállamiság kérdésével és az alkotmányozás problémáival foglalkozik. Ez irányú elemzéseit 2000 után is folytatta, amikor is a magyar jogrendszer működését komplex módon, s számos tudományág, illetőleg tudományterület nézőpontjából – jogelméleti, alkotmányelméleti, jogszociológiai és szakjogi szemszögből – elemezte. A magyar jogrendszer 2006-os állapotát bemutató monográfiája – jogunk nagymértékű változásának ellenére is – a mai napig megkerülhetetlen alpmű mindazok számára, akik egy jogrendszer egészét áttekintő módon elemzik.

A Magyar Tudományos Művek Tárában tudományos munkásságát a mai napig 217 közleménye reprezentálja – igen változatos tudományos műfajokban: vannak közöttük kis- és nagymonográfiák, tanulmányok és tanulmánykötetek, egyetemi tankönyvek és jegyzetek.

A győri egyetemen eltöltött évtizedei meghatározó részét képezték és képezik oktatói és tudományos pályafutásának. Két évtizeden keresztül számos kötelező stúdiumot oktatott, ideértve azok tananyagának kimunkálását is. Másfél évtizeden át tanszéket vezetett, 12 kari munkatárs bevonásával több éves kutatási programot koordinált és vezetett, valamint több országos állam- és jogelméleti konferenciát szervezett.

Kollégaként, barátként, emberként és vezetőként (hisz most már ez utóbbi ügyben is nyilatkozhatunk) – a sok egyéb jó tulajdonsága: állhatatossága, kooperatív természete, társaira és a tehetséges hallgatókra való odafigyelése, beosztottai autonóm munkájának támogatása mellett – mindenekelőtt valami derűs és nyílt könnyedség jellemezte és jellemzi őt. Egyfajta *l'esprit gaulois* (gall szellem), ami annak idején Victor Hugo Gavroche-ának is meghatározó vonása volt. Gavroche dalának egyes strófáit akár a mi Péterünk is elénekelhetné – természetesen (ahogy mondani szoktuk) *mutatis mutandis*. E dalok márcsak azért is illenek hozzá, mert az irodalomtudósok újabban azt állítják: a gavroche-i strófák a francia forradalommal kapcsolatos konzervatív nézetek paródiái. A barikádokon például ez az okos és rongyos utcagyerek-forradalmár ezt énekelte:

<i>On est laid à Nanterre,</i>	<i>Nanterre-ben mi rút az élet,</i>
<i>C'est la faute à Voltaire,</i>	<i>Ez csak Voltaire bűne lehet:</i>
<i>Et bête à Palaiseau,</i>	<i>Hát még milyen rút Palessau,</i>
<i>C'est la faute à Rousseau.</i>	<i>Ki az oka? Nyilván Rousseau.</i>

Énekelhetné aztán ezt is:

<i>Je ne suis pas notaire,</i>	<i>Nem lettem én jegyző soha,</i>
<i>C'est la faute à Voltaire,</i>	<i>Ennek is Voltaire az oka,</i>
<i>Je suis petit oiseau,</i>	<i>Madár vagyok, szépen szóló,</i>
<i>C'est la faute à Rousseau.</i>	<i>Ki a hibás benne? Rousseau.</i>

Személyiségét azonban leginkább ez a Gavroche-i strófa fejezhetné ki:

<i>Joie est mon caractère,</i>	<i>Vidám az én természetem,</i>
<i>C'est la faute à Voltaire,</i>	<i>Voltaire-nek a bűne éppen;</i>
<i>Misère est mon trousseau,</i>	<i>Nyomor az én hátizsákom,</i>
<i>C'est la faute à Rousseau.</i>	<i>Rousseaunak a bűne, látom.</i>

Végezetül az ünnepelt figyelmébe ajánlanánk egy olyan bölcsességet is, ami a fiatal Gavroche-énál talán jobban illik mostani élethelyzetéhez. Aki 65 éves, az bizony – hívjuk fel már jó előre figyelmedet – tizenöt-húsz év múlva elkezdhetetlenül elkezd öregedni. Ezt azonban Maurice Chevalier nyugalmával kell majd fogadni: *Un âge à l'aise ancienne est la récompense d'un jeune homme bien remplie. Au lieu de sa mise tristes perspectives et la mélancolie de la pourriture, cela nous donnerait l'espoir de l'éternelle jeunesse dans un monde meilleur.* (A kényelmes öregkor a jól töltött ifjúság jutalma. Nem szomorúságot és búskomorságot hoz, ami az elmúlás felé tekint, hanem az örök fiatalság reményét egy jobb világban.) Így szemlélve, és megint csak Chevalier-val szólva, azt ajánljuk figyelmedbe, hogy *la vieillesse n'est pas si mal quand on considère les solutions de rechange* (az öregedés nem is olyan rossz dolog, főleg, ha figyelembe vesszük az alternatíváját).

Ezekkel az előzetes megjegyzésekkel először is azt is kívánjuk, hogy öt és tizenöt év múlva – akkor már Arany János szavaival – azt mondhassuk el Neked: „hetven év | jó, ha ép”, „nyolcvan év | ritka szép”. Addig azonban, élve a pillanat örömeivel, kívánunk Neked, kedves Péterünk, boldog és fiatalos 65. születésnapot!

Egresi Katalin

Pongrácz Alex

Takács Péter